Zápis

z obhajoby disertační práce paní Mgr. Kateřiny Volekové

konané dne 30. 1. 2014

téma práce: „Česká lexikografie 15. století"

přítomní (dle prezenční listiny):
prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.
PhDr. Alena Černá, Ph.D.
doc. Mgr. Robert Adam, Ph.D.
prof. PhDr. Karel Kučera, CSc.
doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., Ph.D.
PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.

Předseda komise prof. PhDr. Petr Mareš, CSc., zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitel PhDr. Robert Dittmann, Ph.D., představil doktorandku, seznámil komisi s její disertační prací a průběh jejího doktorského studia označil za vzorný. Dále popsal odbornou činnost doktorandky – její publikační činnost (mj. samostatná šedesátistránková studie v *Listech filologických*), pedagogickou činnost (4 semestry výuky diachronních disciplín na FF UK, účast na exkurzi k předmětu Dějiny češtiny), účast na konferencích, i zahraničních, absolvování odborné stáže (v ÚČNK). Kromě toho je zaměstnána v oddělení vývoje jazyka ÚJČ AV ČR, kde spolupracuje na několika projektech. Na závěr školitel konstatoval, že kandidátka v průběhu studia dozrála v hotovou badatelskou osobnost, v odborných kruzích uznávanou.

Kandidátka seznámila přítomné se svou disertační prací:
Popsala strukturu disertační práce a představila pramenný materiál z hlediska časového, jazykového a obsahového. Vzhledem k četnosti dochovaného materiálu se zaměřovala pouze na prameny katalogizované (nebylo v jejích silách objíždět archivy a knihovny se sbírkami nekatalogizovanými). Cílem práce je pak shromáždit a popsat veškerou českojazyčnou slovníkovou produkci 15. století (se zohledněním produkce starší i jinojazyčné – především německé a latinské). Celkem bylo ohledáno přibližně 350 pramenů.

Poté prof. Mareš seznámil přítomné se závěry oponentského posudku prof. Pleskalové, která nemohla být přítomna. Prof. Pleskalová v úvodu svého posudku zdůrazňuje, že doktorandka svůj úkol splnila, ba překročila. Doplňuje pouze, že by mohla být zohledněna určitá etymologická a dialektologická literatura (ovšem s poznámkou, že v dané práci se jedná o problematiku sekundární), a vznáší dotaz ohledně hodnocení projevu asibilace (*ť* v *c*) a protetického *h* z hlediska nářečního. Vytýká pouze chyby rázu formálního (překlepy). Kandidátka podle prof. Pleskalové prokázala skvělou orientaci ve svém oboru a na poli historické lexikologie a

lexikografie sepsala práci zcela jedinečnou. Jako podklad k obhajobě oponentka práci zcela jednoznačně doporučuje.

Druhý oponent Karel Kučera přednesl hlavní závěry svého posudku. Práci hodnotí jako zcela zdařilou, neboť splnila všechny vytyčené cíle, a doplňuje tak naše povědomí o vývoji středověké lexikologie a lexikografie, v mnohém též koriguje výsledky předchozího bádání. Vůči práci nemá prof. Kučera žádné výhrady, naopak ji doporučuje vydat knižně (navrhl by úpravy ryze formální) a shrnuje, že podle něho kandidátka dalece překročila nároky běžně kladené na disertační práci. Proto ji jednoznačně doporučuje jako podklad k obhajobě.

Kateřina Voleková reagovala na posudky oponentů:
Poděkovala oponentům za pečlivé přečtení práce i za všechny připomínky a komentáře v posudcích.
Souhlasí s prof. Pleskalovou, že hlubší vnoření do etymologické a dialektologické problematiky chybí (ovšem to by znamenalo další prostor a čas, což již nebylo možné). Též se vyjádřila k námitce prof. Pleskalové, která uvádí, že některé jevy byly někdy z hlediska historické dialektologie hodnoceny jako nářeční a jindy jako standardní (asibilace *ť* v *c*, protetické *h*). Doktorandka vysvětluje své hodnocení rozkolísaným přístupem historických mluvnic k těmto jevům a vychází z původu rukopisu.
Dále poděkovala za evidenci formálních nedostatků.

Vyjádření oponentů k vystoupení kandidátky:
Prof. Pleskalová se vzhledem k své nepřítomnosti nemohla k reakcím kandidátky vyjádřit, prof. Kučera též žádné komentáře neměl (pouze konstatoval všeobecně problematické hodnocení nářečních jevů z hlediska historického).

Poté prof. Mareš otevřel všeobecnou diskusi:
Dr. Černá vyjádřila údiv nad celkovým počtem všech ohledaných slovníků a slovníčků a dotázala se na celkovou dobu výzkumu a na technickou stránku věci – vstřícnost knihoven atp. Kandidátka odpověděla, že procházení materiálu trvalo 3 až 4 roky, přičemž práce byla usnadněna tím, že pracovní náplň v Oddělení vývoje jazyka ÚJČ AV ČR (práce na Elektronickém slovníku staré češtiny, připravování elektronických edic) s tématem úzce souvisí.

Doc. Vaňková navrhla, aby práce byla zpřístupněna i širší veřejnosti, včetně dětí. Kandidátka odpověděla, že to zváží s ohledem na případné možnosti vydání tiskem.

Doc. Adam se otázal, zda se v některém ze slovníčků objevily nějaké dosud nepopsané staročeské lexémy. Kandidátka odpověděla, že v brněnském slovníčku objevila první užití slova „prvobytný", jinak se jedná převážně o hapax legomena.

Mgr. Martínek požádal kandidátku o rozvedení příkladu „pospěš" (zmíněn již na diachronním workshopu 29. 11. 2013 na FF UK). Kandidátka hovořila o tom, jak někdy variantní rukopis může

napomoci při různočtení a vyvrácení platnosti dlouho tradovaného dokladu ve *Staročeském slovníku.*

Mgr. Zdeňková se dotázala na kapitolu zabývající se syntaxí – do jaké míry se syntax projevuje v pracích lexikografického charakteru. Kandidátka odpověděla, že jde především o víceslovné překladové ekvivalenty původně jednoslovných heslových slov (vedlejší věty apod.).

Poté prof. Mareš ukončil veřejnou část obhajoby.

V tajném hlasování komise v počtu pěti členů za přítomnosti pěti členů hlasovala o disertační práci.
Výsledek: pět hlasů pro, žádný hlas proti. Komise navrhla udělit doktorandce titul Ph.D.

Zapsala: Andrea Svobodová

Podpis předsedy komise: